

Projekt

z dnia 20 maja 2019 r.

Zatwierdzony przez .....

**UCHWAŁA NR IX/ /19
RADY MIASTA KROSNA**

z dnia 30 maja 2019 r.

**w sprawie przyjęcia Programu Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej w Gminie Miasto
Krosno na lata 2019-2021**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2019r. poz. 506), art.12 pkt 11 w zw. z art.92 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2019r. poz. 511) oraz art. 176 pkt 1, art. 179 ust. 2, art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej(Dz. U. z 2018 r. poz. 998 ze zm.)

uchwala się co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się Program Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej w Gminie Miasto Krosno na lata 2019-2021, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Krosna.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miasta
Krosna

Zbigniew Kubit

Załącznik Nr 1 do uchwały Nr IX/ /19

Rady Miasta Krosna

z dnia 30 maja 2019 r.

**PROGRAM
WSPIERANIA RODZINY
I
ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ
W GMINIE MIASTO KROSNO
NA LATA 2019-2021**

Krosno, 30 maja 2019r.

Spis treści:

I. Podstawy prawne programu	3
II. Wstęp	4
III. Powiatowe i gminne zadania w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej	6
IV. Diagnoza - sytuacja społeczna rodzin w Gminie Miasto Krosno	11
1. Środowiska rodzinne zagrożone umieszczeniem dzieci w zastępczych formach opieki	11
2. Zasoby programu wspierania rodziny	19
V. Cele i zadania programu wspierania rodziny	22
VI. Diagnoza rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej w Gminie Miasto Krosno	27
1. Charakterystyka rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie miasta Krosna	31
2. Instytucjonalna piecza zastępcza	36
3. Usamodzielnienia wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej	37
4. Mieszkanie chronione	39
VII. Cele i zadania programu rozwoju pieczy zastępczej	40
VIII. Źródła finansowania programu	44
IX. Adresaci Programu	44
X. Realizatorzy programu	44
XI. Partnerzy Programu	45
XII. Sposób monitorowania programu i jego ewaluacja	45
XIII. Zakończenie	45
XIV. Spis tabel	46

I. PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU:

Działania w zakresie wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej, w tym zadania zapisane w niniejszym Programie, podejmowane są i realizowane w oparciu o następujące przepisy i dokumenty:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.),
2. Konwencja o prawach dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r. (Dz. U. z 1991 r., Nr 120, poz. 526 z późn. zm.),
3. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2019r., poz. 506),
4. Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2019r., poz. 511),
5. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2018r., poz. 998 z późn. zm.),
6. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2018r., poz. 1508 z późn. zm.),
7. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r., o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015r., poz. 1390 z późn. zm.),
8. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 2137 z późn. zm.),
9. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 852),
10. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 292, poz. 1720),
11. Uchwała Nr XXIII/331/11 Rady Miasta Krosna z dnia 30 grudnia 2011 r. w sprawie wyznaczenia podmiotu do realizacji zadania w zakresie realizacji wspierania rodziny,
12. Zarządzenie Nr 296/11 Prezydenta Miasta Krosna z dnia 25 listopada 2011 r. w sprawie wyznaczenia organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

II. WSTĘP

Zgodnie z art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny. Natomiast, zgodnie z art. 180 pkt 1 w/w ustawy, do zadań własnych powiatu należy opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej. Programy te mają na celu zapewnienie każdemu dziecku, pozbawionemu właściwej opieki ze strony rodziców, prawa do trwałego i stabilnego rodzinnego środowiska wychowawczego. Równoległa realizacja obu programów ma na celu, w kilkuletniej perspektywie, ograniczenie umieszczania dzieci w placówkach opiekuńczo–wychowawczych na rzecz rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej, co w rezultacie doprowadzi do ograniczenia występowania zjawiska sieroctwa społecznego.

Według obowiązującego stanu prawnego system pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom, w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. Art. 2 ust. 3 w/w ustawy mówi: „Jednostkami organizacyjnymi wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej są jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego wykonujące zadania w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, placówki wsparcia dziennego, organizatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, placówki opiekuńczo–wychowawcze, regionalne placówki opiekuńczo–terapeutyczne, interwencyjne ośrodki preadopcyjne, ośrodki adopcyjne oraz podmioty, którym zlecono realizację zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej”. Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, obowiązek zapewnienia dzieciom pieczy zastępczej należy do zadań własnych powiatu. W szczególności są to: organizowanie opieki i wychowania w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz placówkach opiekuńczo –wychowawczych, przyznawanie świadczeń na pokrycie kosztów utrzymania umieszczonych w nich dzieci, przyznawanie wynagrodzeń rodzinom zastępczym zawodowym oraz prowadzącym rodzinny dom dziecka – świadczeń na utrzymanie lokalu mieszkalnego, na pokrycie kosztów

związanych z remontem, udzielanie tym rodzinom dni wolnych od sprawowania opieki nad dzieckiem, w związku z wypoczynkiem. Ponadto, rodzinom zastępczym i prowadzącemu rodzinny dom dziecka można przyznać świadczenia na: pokrycie niezbędnych wydatków związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka oraz wystąpieniem zdarzeń losowych. Do zadań własnych powiatu należy również przyznawanie pomocy na usamodzielnienie i zagospodarowanie oraz na kontynuowanie nauki pełnoletnim wychowankom, opuszczającym rodziny zastępcze oraz placówki opiekuńczo – wychowawcze. Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wyraźnie podzieliła kompetencje pomiędzy samorząd gminny i powiatowy. Praca z rodziną biologiczną należy do zadań gmin, a pieczę zastępczą organizuje powiat. Jako gmina miejska i jednocześnie miasto na prawach powiatu - Gmina Miasto Krosno jest zobowiązana wykonywać zadania związane z opieką nad dzieckiem i rodziną całościowo. Aby lokalny system wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych przynosił pożądane efekty, należy położyć szczególny nacisk na profilaktykę w wymiarze kompleksowym oraz na pracę z rodziną biologiczną. Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej ma być ostatecznością, po wykorzystaniu przez gminę wszystkich innych możliwych form wsparcia rodziny naturalnej.

Organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej w Gminie Miasto Krosno jest Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Krośnie. Kontynuując wykonywanie nałożonych przez w/w ustawę obowiązków oraz w celu możliwości pozyskania środków w ramach konkursów związanych z jej zakresem, należało przystąpić do opracowania, a następnie realizacji kolejnego Programu Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Gminy Miasto Krosno na lata 2019 – 2021. W programie tym wskazano na dalszą potrzebę podjęcia działań profilaktycznych, wspomagających i wspierających rodzinę biologiczną dziecka, rozwijających i wspierających pieczę zastępczą (z uwzględnieniem przede wszystkim pieczy rodzinnej) oraz usamodzielniających się wychowanków tej pieczy, a także utrzymania właściwego poziomu świadczonych usług w ramach instytucjonalnej pieczy zastępczej, funkcjonującej na terenie Gminy Miasto Krosno.

III. POWIATOWE I GMINNE ZADANIA W ZAKRESIE WSPIERANIA RODZINY I SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej w art. 71 pkt. mówi:
„Państwo w swojej polityce społecznej i gospodarczej uwzględnia dobro rodziny. Rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej, zwłaszcza wielodzietne i niepełne, mają prawo do szczególnej pomocy ze strony władz publicznych.”

1. Do zadań własnych gminy należy:

- 1) opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;
- 2) tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
- 3) tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez zapewnienie tejże rodzinie wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa, organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających, prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;
- 4) finansowanie:
  - a) podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
  - b) kosztów związanych z udzielaniem pomocy w opiece i wychowaniu dziecka, w ramach umowy przez rodziny wspierające;
- 5) współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;
- 6) sporządzanie sprawozdań rzeczowo - finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego;
- 7) prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej zamieszkałego na terenie gminy.

2. Do zadań własnych powiatu należy:

- 1) opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych;
- 2) zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych;
- 3) organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia;
- 4) tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych;
- 5) prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym;
- 6) organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka i dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego;
- 7) organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności przez tworzenie warunków do powstawania:
  - a) grup wsparcia,
  - b) specjalistycznego poradnictwa;
- 8) powoływanie centrów administracyjnych do obsługi placówek opiekuńczo-wychowawczych;
- 9) wyznaczanie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej;
- 10) zapewnienie przeprowadzenia przyjętemu do pieczy zastępczej dziecku niezbędnych badań lekarskich;
- 11) prowadzenie rejestru danych rodzin zastępczych;
- 12) kompletowanie we współpracy z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej dokumentacji związanej z przygotowaniem dziecka do umieszczenia w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka;
- 13) finansowanie:

- a) świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych, na jego terenie lub na terenie innego powiatu,
  - b) pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne,
  - c) szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego oraz szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego;
- 14) sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego;
- 15) przekazywanie do biura informacji gospodarczej informacji o powstawaniu zaległości dotyczącej odpłatności za pobyt dziecka w rodzinie zastępczej.

3. Zadania organizatora rodzinnej pieczy zastępczej:

Organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej jest wyznaczona przez starostę jednostka organizacyjna powiatu lub podmiot, któremu zlecono realizację tego zadania. Dla miasta Krosna organizatorem pieczy zastępczej jest Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Krośnie (Zarządzenie Prezydenta Miasta Nr 296/11 z dnia 25 listopada 2011r.).

Do zadań organizatora należy w szczególności:

- 1) prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
- 2) kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych zawierających potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinię o spełnianiu warunków i ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej,

- 3) organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
- 4) zapewnienie badań psychologicznych kandydatom do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz rodzinom zastępczym i osobom prowadzącym rodzinne domy dziecka,
- 5) organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego, wydawanie świadectw ukończenia tych szkoleń oraz opinii dotyczącej predyspozycji do pełnienia funkcji dyrektora i wychowawcy w placówce opiekuńczo- wychowawczej typu rodzinnego,
- 6) zapewnienie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby,
- 7) zapewnienie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych,
- 8) organizowanie dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pomocy wolontariuszy,
- 9) współpraca ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z powiatowym centrum pomocy rodzinie, ośrodkiem pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz z organizacjami społecznymi,
- 10) prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej,
- 11) zapewnianie pomocy prawnej osobom sprawującym pieczę zastępczą, w szczególności, w zakresie prawa rodzinnego,
- 12) dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w pieczy zastępczej,
- 13) prowadzenie działalności diagnostyczno-konsultacyjnej, której celem jest pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także szkolenie i wspieranie psychologiczno-pedagogiczne osób sprawujących pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci objętych tą pieczą,

- 14) przeprowadzanie badań pedagogicznych i psychologicznych oraz analizy dotyczącej kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
- 15) zapewnianie rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego,
- 16) zapewnienie koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej, szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji,
- 17) przedstawienie staroście i radzie powiatu corocznego sprawozdania z efektów pracy,
- 18) zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających,
- 19) organizowanie opieki nad dzieckiem, w przypadku gdy rodzina zastępcza albo prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wypoczynku.

IV. Diagnoza - sytuacja społeczna rodzin w Gminie Miasto Krosno

1. Środowiska rodzinne zagrożone umieszczeniem dzieci w zastępczych formach opieki

Zgodnie z danymi GUS na dzień 31.12.2017r. Krosno liczy 46 600 mieszkańców, w tym 22 052 mężczyzn oraz 24 548 kobiet.

Pomoc społeczna ukierunkowana jest na zabezpieczenie pomocy rodzinom i jej członkom w różnych, trudnych życiowo sytuacjach – tak doraźnych, jak i trwałych. Na terenie Gminy Miasto Krosna na dzień 31.12.2018r. udzielono pomocy 1.354 rodzinom, w których zamieszkiwały 2.602 osoby.

Za podstawową jednostkę społeczną uznaje się rodzinę. To właśnie w niej kształtują się emocje, współdziałanie, odpowiedzialność, interakcje czy role, które wpływają na dorosłe życie jednostek. W rodzinach przede wszystkim dorastają młodzi ludzie, którzy stanowią następnie o przyszłości naszej małej społeczności. Rolą rodziny jest zapewnienie warunków do dojrzewania tych jednostek, które będą miały wpływ na funkcjonowanie całego społeczeństwa. Różnego typu problemy i trudności towarzyszące funkcjonowaniu rodzin mogą być determinantą tak niekorzystnych zjawisk jak: wykluczenie społeczne, patologie (alkoholizm, bezrobocie, choroby, indywidualne dysfunkcje poszczególnych członków bądź całej rodziny). Prawidłowo funkcjonująca rodzina jest podstawą społeczności. Nie wszystkie rodziny mają jednak jednakowy start życiowy. Na terenie Gminy Miasto Krosna zamieszkują rodziny borykające się z różnego rodzaju problemami związanymi, tak z sytuacjami doraźnymi, jak i z przewlekłymi. Wiele z tych sytuacji kryzysowych jest możliwa do rozwiązania czy choćby zniwelowania ich skutków. Wymaga to jednak niekiedy długoterminowej pracy wyspecjalizowanej kadry, zaangażowanej w prace na płaszczyźnie pomocowej.

Praca z rodzinami naturalnymi – mająca zapobiec ich destrukcji - w Gminie Miasto Krosno prowadzona jest przez pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Krośnie, w tym: Działu Pomocy Środowiskowej, Działu d/s Asysty Rodziny i Pieczy Zastępczej, Działu Interwencji Kryzysowej oraz Działu ds. Uzależnień.

Ogólna charakterystyka osób objętych pomocą społeczną w Gminie Miasto Krosno dowodzi, że powody wskazywane przez korzystających z pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Krośnie przy ubieganiu się o wsparcie w ramach

pomocy społecznej, to przede wszystkim ubóstwo i bezrobocie. Inne motywy, istotne w skali ogółu mieszkańców objętych wsparciem Ośrodka, to długotrwała choroba i niepełnosprawność oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego. Poniżej przedstawiono powody ubiegania się o pomoc społeczną w Gminie Miasto Krosno w latach od 2016-2018

Tabela nr 1. Liczba rodzin korzystających ze wsparcia MOPR w Krośnie w latach 2016-2018

Lp	Rodzaj sytuacji życiowej	Rok 2016		Rok 2017		Rok 2018	
		Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie
1.	Ubóstwo	557	1166	501	1001	451	831
2.	Sieroctwo	2	2	0	0	1	1
3.	Bezdomność	26	26	28	28	35	35
4.	Ochrona macierzyństwa	65	241	67	240	85	315
5.	Bezrobocie	656	1567	538	1221	470	1047
6.	Niepełnosprawność	513	925	476	801	466	739
7.	Długotrwała choroba	658	1235	685	1164	706	1139
8.	Bezradność w sprawach opiek. wychowawczych i prowadzenia gosp. domowego	133	453	134	466	149	507

Źródło: MOPR w Krośnie

Tabela nr 2. Typy rodzin objętych pomocą finansową w latach 2016-2018– zadania gminy, łącznie z pracą socjalną

L.p	Wyszczególnienie	Liczba rodzin w 2016 r.	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin w 2017r.	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin na dzień 31.12. 2018 r.	Liczba osób w rodzinie
1.	Rodziny ogółem w tym : - rodziny objęte tylko pracą socjalną	620	1283	828	2050	790	1541
2.	Rodziny niepełne	169	528	169	535	173	541
3.	Rodziny emerytów	363	540	405	583	432	591

Źródło: MOPR w Krośnie

Współczesne rodziny są bardzo zróżnicowane. Obok tych, które zapewniają potomstwu komfortowe warunki do rozwoju psychofizycznego, istnieją także rodziny niezdolne do samodzielnego stworzenia dzieciom nawet podstawowych warunków bytowych i opiekuńczo-wychowawczych. Najpoważniejsze problemy wiążą się z sytuacją dzieci w rodzinach, które nie zaspokajają w niezbędnym zakresie materialnych, psychicznych i społecznych potrzeb swoich członków. W rodzinach tych występują poważne zaburzenia kontaktów emocjonalnych. Więzy jej członków najczęściej są osłabione, a dzieci boleśnie odczuwają wyobcowanie i odrzucenie uczuciowe. Wskaźnikiem tych sytuacji może być zapotrzebowanie na różne formy wspierania rodziny biologicznej i rozwoju pieczy zastępczej.

Nieprawidłowe wypełnianie funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez rodziców uwarunkowane jest na wielu płaszczyznach. Zgodnie z danymi do najistotniejszych przyczyn należy zaliczyć:

- 1) długotrwałe bezrobocie (skutkujące m.in. niewłaściwym odżywianiem dzieci, brakiem podstawowych środków materialnych, utrudnieniami w zakresie wartościowego spędzania czasu wolnego, zaniedbaniami higienicznymi itp.:
- 2) patologie, m.in. alkoholizm (determinujący m.in. zaniedbania opiekuńcze);
- 3) przemoc (skutkująca szkodami fizycznymi i psychicznymi);
- 4) bezradność w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych mająca bezpośredni wpływ na rozwój rozmaitych nieprawidłowości, dewiacji, patologii społecznych, wiążących się z rozpadem rodziny.

Z analizy dokumentów Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Krośnie wynika, że podobnie jak w latach ubiegłych rośnie liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej, z uwagi na przemoc w rodzinie lub uzależnienia. Świadczy to o fakcie nieprzerwanego cyklu przemocy skutkującego większym zapotrzebowaniem na zapewnienie dzieciom ze środowisk przemocowych lub zagrożonych uzależnieniem opieki pozarodzinnej jak i niekiedy konieczności umieszczenia ich w pieczy zastępczej, by chronić ich życie i zdrowie.

Dane statystyczne z Działu Interwencji Kryzysowej, funkcjonującego w strukturze MOPR Krosno, potwierdzone danymi z Komendy Miejskiej Policji wskazują na dużą liczbę interwencji, które mają znaczący wpływ na występowanie w rodzinach sytuacji kryzysowych.

Tabela nr 3. Liczba interwencji kryzysowych w latach 2016-2018

LP.	Lata	Liczba Niebieskich Kart	Liczba osób podejrzanych o stosowanie przemocy	Liczba rodzin objętych procedurą Niebieskiej Karty
2.	2016r.	230	221	159
3.	2017r.	233	138	143
4.	2018r.	167	99	179

Źródło: MOPR w Krośnie

Działania interwencyjne pracowników Działu przebiegają w formie kontaktu osobistego w siedzibie Ośrodka (wsparcie, porady, diagnoza), telefonicznego oraz bezpośredniej interwencji w miejscu zamieszkania osoby lub rodziny zgłaszającej problem. Rodziny i osoby, które przejściowo lub trwale znalazły się w trudnej dla siebie sytuacji życiowej mogą skorzystać z pomocy socjalnej, prawnej i psychologicznej. Dział Interwencji Kryzysowej wykonuje zadania wynikające z Ogólnopolskiej Procedury „Niebieskie Karty” i zgodnie z zapisami ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w jego strukturze funkcjonuje Zespół Interdyscyplinarny złożony z przedstawicieli instytucji organów ścigania, wymiaru sprawiedliwości, oświaty, służby zdrowia. Zespół ten podejmuje różnorakie działania skierowane na udzielenie pomocy osobom podejrzanych o doznawanie przemocy, czyli działania bezpośrednio zwrócone na poprawę kondycji rodziny, w tym zabezpieczenie dobra dzieci, będących członkami tych rodzin.

Tabela nr 4. Dane statystyczne dotyczące procedury „Niebieskie Karty”

Lata	Liczba zakończonych Niebieskich Kart	Ilość spotkań członków grup roboczych	Wnioski do MKRPA	Sąd Rodzinny	Prokuratura Rejonowa
2016	138	719	15	3	3
2017	147	889	17	2	10
2018	138	709	8	1	3

Źródło: MOPR w Krośnie

Z danych zawartych w powyższej tabeli wynika, że liczba Niebieskich Kart założonych na terenie Gminy Miasto Krosno w 2018r. była niższa niż w latach ubiegłych i dotyczyła mniejszej ilości rodzin. Poszczególne liczby z tendencją malejącą dają nadzieję, że problem przemocy w rodzinach będzie stopniowo zanikał, lecz nie można zaniechać działań profilaktycznych i informacyjnych w tym zakresie. Obrazuje to, że działania podejmowane dotychczas przez pracowników Ośrodka, w tym realizacja poprzedniego Programu – daje wymierne efekty w tym zakresie. Nie oznacza to jednak, że nie zdarzają się sytuacje, które mogą stwarzać bezpośrednie zagrożenie zdrowia lub życia osób przebywających w rodzinach dotkniętych przemocą. W takiej sytuacji, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, pracownik socjalny wykonujący obowiązki służbowe ma prawo i obowiązek zabrać dziecko z rodziny i umieścić je w dalszej rodzinie - jako osób najbliższych dla dziecka, w rodzinie zastępczej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej. Decyzję w tej sprawie pracownik socjalny podejmuje wspólnie z funkcjonariuszami Policji, lekarzem lub ratownikiem medycznym czy pielęgniarką. Jest to ważne zadanie dla pracowników socjalnych, a jego realizacja ściśle związana jest także z zadaniami pieczy zastępczej. Działania te podejmowane są jedynie w sytuacjach kryzysowych, gdy nie ma możliwości zapewnienia dziecku opieki przez inne osoby bliskie. Liczba interwencji skutkujących odebraniem dzieci i w konsekwencji umieszczeniem ich w pieczy zastępczej nie jest duża. Oznacza to, że podejmowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Krośnie działania skierowane na wzmocnienie ról rodzicielskich i wspieranie rodziny daje kolejne pozytywne skutki i wyniki.

Na zwiększenie zagrożenia pozostawienia dziecka bez pomocy rodziców, a tym samym konieczności umieszczenia go w pieczy zastępczej ma wpływ nie tylko zjawisko długotrwałej niewydolności opiekuńczo-wychowawczej rodzin, ale także rosnące zjawisko patologii społecznych, w tym przestępczości wśród nieletnich.

Wzrost przestępczości wśród nieletnich jest zjawiskiem niepokojącym. Proces demoralizacji rozpoczyna się od pozornie niegroźnych zachowań, jak: wagarowanie, brak poszanowania rodziców i nauczycieli, korzystanie ze środków uzależniających. Niesankcjonowanie tych zachowań prowadzi niejednokrotnie do poważniejszych skutków, jak np. organizowanie się w grupy przestępcze, wymuszanie pieniędzy, zażywanie narkotyków czy dopalaczy.

Z informacji uzyskanej z Komendy Miejskiej Policji w Krośnie oraz Sądu Rodzinnego w Krośnie wynika, że zjawisko popełniania przez osoby nieletnie czynów karalnych w mieście Krośnie ma tendencję wzrastającą. Nieletni, którzy dopuścili się czynów karalnych najczęściej wywodzą się z rodzin źle funkcjonujących lub patologicznych, często dotkniętych alkoholizmem jednego z rodziców. Przeciwdziałanie przestępczości wśród nieletnich zmusza nas do zainteresowania się nie tylko faktami naruszania przez nich norm prawno-karnych, ale także ogromnie szkodliwymi ze społecznego punktu widzenia przejawami niedostosowania społecznego oraz zagrożenia demoralizacją.

Zjawiska społeczno–demograficzne oraz społeczno-ekonomiczne warunkują zarówno strukturę jak i kondycję rodzin poprzez przemiany kulturowe, obyczajowe i ekonomiczne. Nie wszystkie rodziny są w stanie sprostać stawianym przed nimi wymaganiom z przyczyn zawinionych lub od nich niezależnych. Interwencja w sprawy rodzinne następuje każdorazowo, gdy dobro dziecka jest zagrożone. Ingerencja państwa w wykonywanie przez rodziców władzy rodzicielskiej przybiera formę zawieszenia, ograniczenia bądź pozbawienia władzy rodzicielskiej.

Z danych uzyskanych z Sądu Rejonowego w Krośnie – Wydziału Rodzinnego i Nieletnich wynika, iż rokrocznie toczy się kilkadziesiąt spraw dotyczących wydawania zarządzeń opiekuńczo-wychowawczych w stosunku do rodziców biologicznych, z których większość kończy się orzekaniem wobec nich środków w przedmiocie władzy rodzicielskiej. U wielu rodzin objętych nadzorem kuratora, wsparciem asystenta lub pracą socjalną występują jednak kolejne problemy związane z nieprawidłowym wykonywaniem obowiązków rodzicielskich, które rodzą następujące konsekwencje: zaniedbywanie nauki polegające przede wszystkim na nierealizowaniu obowiązku szkolnego przez dzieci, zagrożenie demoralizacją, złe warunki socjalno–bytowe związane z brakiem dbałości i troski o dzieci ze strony rodziców, uzależnienie od alkoholu rodziców. Dla części dzieci wychowujących się w rodzinach niewydolnych w sprawach opiekuńczo-wychowawczych ograniczenie władzy rodzicielskiej może przybierać formę konieczności zapewnienia małoletnim dzieciom pieczy zastępczej.

Tabela nr 5. Liczba dzieci objętych pieczą zastępczą w latach 2016-2018r.

Rok	Liczba dzieci objętych pieczą zastępczą		Razem
	Rodzinna piecza zastępcza	Instytucjonalna piecza zastępcza	
2016	65	30	95
2017	63	29	92
2018	41	26	67

Źródło: MOPR Krosno

W każdym z tych przypadków jednym z priorytetowych zadań związanych z opieką nad dzieckiem i rodziną jest powrót dzieci z zastępczych form opieki do środowisk rodzinnych. W tym celu prowadzona jest praca asystenta rodziny oraz praca socjalna z rodzicami naturalnymi dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej. Polega ona na ścisłej współpracy pracownika socjalnego oraz asystenta z rodziną, w celu poprawienia sytuacji materialnej i bytowej rodziny oraz możliwości powrotu dziecka do domu rodzinnego. Każdego roku kilkoro dzieci opuszcza zastępcze formy opieki i powraca do rodzin biologicznych. Zdarza się jednak również, iż dzieci trafiają z rodzinnej pieczy zastępczej do placówek, w tym coraz częściej do placówek typu resocjalizacyjnego m.in. młodzieżowych ośrodków wychowawczych.

Pobyt dziecka w rodzinie zastępczej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej z założenia powinien mieć charakter tymczasowy - do momentu odzyskania funkcji opiekuńczych przez rodziców biologicznych lub do czasu usamodzielnienia się dziecka.

W ramach działań podejmowanych przez pracowników naszego Ośrodka (asystentów rodziny i pracowników socjalnych) prowadzona jest ścisła współpraca z rodzicami biologicznymi w zakresie: utrzymywania stałych kontaktów z dziećmi umieszczonymi poza rodziną, tworzenia możliwości wyjścia z trudnej sytuacji życiowej, podjęcia leczenia odwykowego, rejestracji w Powiatowym Urzędzie Pracy i zwiększenia aktywności w poszukiwaniu pracy, pomocy w załatwianiu spraw urzędowych itp. Jest to stały i systematyczny monitoring sytuacji życiowych osób wymagających wsparcia ze strony instytucji pomocowych. Zgodnie z założeniami ustawy, objęcie rodziny pomocą asystenta prowadzi do inicjowania procesów pozytywnych, oczekiwanych zmian w funkcjonowaniu rodziny. Jest to rozwiązanie o działaniu mobilizującym, dyscyplinującym i kontrolnym, obliczone na uzyskanie

poprawy kondycji rodziny i chroniące dziecko przed rozłączeniem ze środowiskiem rodzinnym.

Należy nadmienić, że asystenci rodziny ustawowo ograniczeni są ilością prowadzonych środowisk. Liczba rodzin, z którymi jeden asystent rodziny może prowadzić pracę, jest uzależniona od stopnia trudności wykonywanych zadań, jednak nie może przekroczyć piętnastu (art. 15 ust.4 ustawy). Na dzień 31.12.2018r. asystenci rodziny objęli swą pracą 52 środowiska rodzinne. Potrzeby, na wdrożenie takiej formy wsparcia dla rodzin stale rosną, bowiem praca asystentów rodzi wymierne skutki w sferze bieżącego funkcjonowania rodzin objętych wsparciem Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie. Asystenci, zatrudnieni w MOPR Krosno, na co dzień współpracują z członkami rodzin cechującymi się deficytami intelektualnymi, poznawczymi i emocjonalnymi. Niejednokrotnie członkowie rodzin zmagają się z uzależnieniem od alkoholu, co generuje konieczność podejmowania przez asystentów dodatkowych działań na rzecz rodziny. W miejscu zamieszkania tych rodzin mają miejsce częste interwencje funkcjonariuszy policji w związku z alkoholizowaniem się rodziców. W takich sytuacjach konieczne jest zapewnienie małoletnim dzieciom właściwej opieki. W środowiskach, które odwiedzają asystenci występują liczne, złożone problemy, dlatego też konieczna jest wielokierunkowa praca, zarówno z rodzicami, jak i z dziećmi, a czas jakim dysponują asystenci dla poszczególnych rodzin jest ograniczony i nie zawsze pozwala w pełni realizować ich wszystkich potrzeb.

Praca asystenta rodziny została uregulowana ustawą z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej i jest prowadzona od 1 stycznia 2012 roku. Asystenci prowadzą działania skierowane do rodzin przeżywających trudności w realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczej. Od dnia 1 stycznia 2017 roku, obszar działań asystenta rodziny poszerzony został ustawą z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, poprzez przypisanie mu funkcji koordynatora kompleksowego wsparcia (poradnictwa) dla kobiet w ciąży i ich rodzin, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży powikłanej, kobiet w sytuacji niepowodzeń położniczych oraz wsparcia rodzin dzieci, u których zdiagnozowano „ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą ich życiu, która powstała w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu”. Ponadto do działań asystenta należy współpraca

z innymi służbami z różnych systemów, w tym z podmiotami udzielającymi świadczeń zdrowotnych, pracującymi na rzecz kobiety w ciąży i jej rodziny.

Tabela nr 6. Dane dotyczące współpracy asystenta z rodzinami w latach 2016-2018

	2016	2017	2018
Liczba rodzin z którymi pracowali asystenci	45	39	53
Zakończona współpraca z tego:	12	13	14
-brak efektów	1	3	6
- osiągnięcie celów	4	5	4
-zaprzestanie współpracy przez rodzinę	1	4	-
- zmiana metod pracy	6	1	4

Źródło: MOPR Krosno

Analiza realizacji poprzednio przyjętego Programu pokazuje, że praca asystenta rodziny jest najbardziej skuteczną formą wsparcia rodzin, która pozawala na bieżącą pomoc w podnoszeniu umiejętności społecznych, wypełnienia ról rodzicielskich oraz stały monitoring sytuacji rodziny, a tym samym bieżącą analizę potrzeb tejże rodziny. Problemy z jakimi spotykają się pracownicy naszego Ośrodka wskazują na zasadność zwiększenia tej formy współpracy z rodziną, gdyż z diagnozy środowiska lokalnego wynika, że takie zapotrzebowanie ciągle rośnie. Uwagę na powyższe zwrócono także w pracach legislacyjnych nad ustawą, które zaowocowały wprowadzeniem do kodeksu rodzinnego nowego środka opiekuńczego, zobowiązującego rodziców dzieci do pracy z asystentem rodziny, aby zabezpieczyć ich dobro (art.109§ 1 pkt 1kro). Środek ten jest już obecnie sukcesywnie stosowany przez Sąd Rodzinny.

2. Zasoby programu wspierania rodziny:

Rodziny mające problemy opiekuńczo-wychowawcze mają możliwość skorzystania z konsultacji w ramach pracy MOPR Krosno. Tutejszy Ośrodek w ramach swej struktury oferuje wielopłaszczyznową, bezpłatną pomoc dla osób i rodzin pozostających długotrwale w bezradności życiowej, z powodu nieradzenia

sobie w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, bezrobocia, problemów natury psychologicznej lub innych dysfunkcji powodujących nieprawidłowe funkcjonowanie w środowisku. Konsultacji udzielają: psycholog, pracownik socjalny, prawnik i terapeuci uzależnień. W samym 2018r. ze specjalnego poradnictwa skorzystało 320 rodzin (454 osoby).

Rodziny wychowujące dzieci w wieku szkolnym, a zwłaszcza rodziny, które mają trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych wymagają pomocy w zakresie organizowania dzieciom czasu wolnego, pokonywania trudności szkolnych, zaburzeń zachowania itp. W związku z tym istotne jest funkcjonowanie oraz rozwój różnorodnych środowiskowych form dziennej opieki nad dziećmi i młodzieżą w wieku szkolnym. I tym potrzebom odpowiada realizacja kolejnego zadania naszego Ośrodka, który kładzie szeroki nacisk na rozwój placówek wsparcia dziennego.

INFRASTRUKTURA MIASTA KROSNA W ZAKRESIE POMOCY RODZINIE

Lp.	Nazwa placówki – organ prowadzący	Rodzaj prowadzonej działalności
1.	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Krośnie	zapewnienie opieki i wychowania dzieciom całkowicie lub częściowo pozbawionym opieki rodzicielskiej w formach instytucjonalnych wsparcia dziennego i opiece rodzinnej,
2.	Placówka Wsparcia Dziennego „Ogródek Jordanowski” w Krośnie	dzienna placówka opiekuńcza, której zadaniem jest organizowanie czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, w tym rozwój ich zainteresowań, prowadzenie pomocy w nauce, dożywanie, pomoc w kryzysach szkolnych, rodzinnych, rówieśniczych i osobistych, współdziałanie z wychowankami, ich rodzinami oraz innymi instytucjami w celu tworzenia warunków sprzyjających rozwojowi dzieci i młodzieży. Zajęcia placówki wsparcia dziennego organizowane są dodatkowo w 7 miejscach na terenie Gminy Miasta Krosna.
3.	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci w Krośnie	pełni funkcję opiekuńczo-wychowawczą typu dziennego tzn. organizacja wypoczynku, pomoc w nauce, zajęcia rekreacyjne, dożywanie. Prowadzi Rodzinny Ośrodek Wsparcia, terapii i opieki, który zapewnia bezpłatną opiekę psychologa, pedagoga-terapeuty oraz Rzecznika Praw Dziecka.
4.	Polski Komitet Pomocy Społecznej w Krośnie	udzielanie pomocy żywnościowej oraz rzeczowej mieszkańcom. Prowadzenie usług opiekuńczych dla osób starszych i niepełnosprawnych w miejscu ich zamieszkania. Organizowanie spotkań okolicznościowych połączonych z rozdawaniem paczek żywnościowych. Prowadzenie klubu dla dzieci „Bławatek” – organizacja czasu wolnego.

5.	Dom Dziecka im. Ks. Zygmunta Gorazdowskiego w Krośnie	placówka całodobowa, funkcja opiekuńczo - wychowawcza i socjalizacyjna nad dziećmi
6.	Polski Czerwony Krzyż w Krośnie	pomoc socjalna, organizacja i promocja honorowego krwiodawstwa, prowadzenie grup wolontariuszy, działalność opiekuńcza- prowadzenie punktów opieki nad chorym w domu, paczki dla potrzebujących
7.	Związek Harcerstwa Polskiego w Krośnie	stwarzanie warunków do wszechstronnego, intelektualnego, społecznego, duchowego, emocjonalnego i fizycznego rozwoju człowieka, nieskrępowane kształtowanie osobowości człowieka odpowiedzialnego, upowszechnianie i umacnianie w społeczeństwie przywiązania do wartości: wolności, prawdy, sprawiedliwości, demokracji, samorządności, równouprawnienia, tolerancji i przyjaźni
8.	Grupy wsparcia i grupy psychoedukacyjne dla osób uzależnionych i ich rodzin, w tym: grupa psychoedukacyjna dla osób współuzależnionych, terapia indywidualna dla osób nadużywających alkoholu i osób uzależnionych, grupa dla ofiar przemocy w rodzinie, poradnictwo prawne	działania terapeutyczne dla osób i ich rodzin z problemami uzależnienia, zajęcia profilaktyczne w tym zakresie wskazanie możliwości wspólnego uporania się z trudnościami życia codziennego, a także zapobieganie w sprawach bezradności, w sprawach opiekuńczo-wychowawczych wobec dzieci, konsultacje i poradnictwo prawne w zakresie pomocy dziecku i rodzinie z problemem alkoholowym

Źródło: MOPR Krosno

Na terenie Gminy Miasta Krosna działa obecnie 7 świetlic, w których wsparcie znajduje około 186 dzieci i młodzieży. Z prowadzonej diagnozy za ostatnie lata wynika, iż największym zainteresowaniem (podobnie jak w latach ubiegłych) cieszy się funkcjonująca na terenie Gminy Miasto Krosna Placówka Wsparcia Dziennego „Ogródek Jordanowski”. Pozostałe świetlice mieszczą się w :

- 1) Osiedlowym Domu Ludowym Turaszówka – ul. Jana Pawła II,
- 2) Dzielnicowym Domu Ludowym Puchatek – ul. Chopina 8,
- 3) Siedzibie OSP Krosno-Polanka ul. Decowskiego 107,
- 4) Dzielnicowym Domu Ludowym Białobrzegi ul. Kopernika 10,
- 5) Szkole Podstawowej nr 5 ul. Grunwaldzka 15,
- 6) Szkole Podstawowej nr 8 ul. Prochownia 7.

Zajęcia organizowane w głównej siedzibie placówki przy ul. Grodzkiej 20 oraz w 6 punktach na terenie Krosna zaspokajają większość potrzeb najmłodszych członków naszej społeczności lokalnej. Są to m.in.:

- właściwa organizacja czasu,
- kształtowanie nawyków kultury osobistej i współżycia w grupie,
- rozwijanie zainteresowań oraz pogłębianie zdolności uczniów,
- wdrażanie do samodzielnej pracy umysłowej,
- udzielanie pomocy uczniom mającym trudności w nauce,
- organizacja właściwego wypoczynku i kulturalnej rozrywki,
- współpraca i współdziałanie z domem i środowiskiem lokalnym.

Podejmowane przez pracowników działania na rzecz rodziny są zróżnicowane. Zależą one od natężenia problemów występujących na danym terenie, należy bowiem pamiętać, że innych form wsparcia i pomocy oczekują rodziny z problemami bezrobocia i zagrożenia ubóstwem, innych rodziny z niewydolnością wychowawczą. W tym celu stosuje się różne formy pracy, wykorzystując istniejącą infrastrukturę do podejmowania kompleksowych działań pomocowych i wspierających rodzinę.

V. Cele i zadania programu wspierania rodziny

Zadaniem niniejszego Programu jest zapewnienie rodzinom i ich dzieciom na terenie Gminy Miasto Krosno wielowymiarowego i zintegrowanego systemu wsparcia, szczególnie w sytuacjach kryzysu i w obliczu trudności życiowych.

Celem głównym Programu jest wypracowanie spójnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną w Gminie Miasto Krosno.

Lp.	Cel szczegółowy	Zadania	Wskaźniki	Zakładane rezultaty
1.	wielokierunkowa praca z rodzinami niewydolnymi w zakresie sprawowania funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zagrożonymi odebraniem dziecka oraz przeciwdziałanie ich dysfunkcji	<ul style="list-style-type: none"> - zapewnienie wsparcia rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej m.in. poprzez przydzielenie rodzinie asystenta rodziny; - zapewnienie dostępu do poradnictwa specjalistycznego, konsultacji oraz pracy socjalnej w celu przywrócenia im zdolności do prawidłowego wypełniania powierzonych 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny, liczba dzieci w tych rodzinach; - liczba dzieci pozostawionych w środowisku rodzinnym dzięki pracy asystentów i pracowników socjalnych; - liczba dzieci, które powróciły do 	<ul style="list-style-type: none"> - stworzenie warunków do prawidłowego funkcjonowania i wychowywania dzieci w ich środowisku naturalnym (w rodzinach biologicznych) ; - koordynacja działań wszystkich instytucji i służb zobligowanych do wspierania rodziny

		<p>im funkcji;</p> <ul style="list-style-type: none"> - systematyczne monitorowanie rodzin przez pracowników socjalnych, asystentów rodzin, pedagogów szkolnych oraz przedstawicieli innych zawodów mających kontakt z rodziną; - umożliwienie i wspieranie doskonalenia umiejętności zawodowych pracowników socjalnych, asystentów rodziny, poprzez udział w warsztatach i innych formach edukacji; 	<p>środowiska rodzinnego z pieczy zastępczej;</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba osób objętych poradnictwem specjalistycznym, prawnym i socjalnym; - ilość udzielonych porad osobom i rodzinom pozostającym w kryzysie; - liczba osób korzystających z różnych form terapii i grup wsparcia; - ilość rodzin z którymi asystent rodziny zakończył współpracę i z jakiego powodu; - liczba nowych wniosków o przydzielenie asystenta rodziny; 	<p>niewydolnej w kierunku poprawy jej sytuacji, poprzez kompleksowe działania ukierunkowane na pracę z całą rodziną;</p> <ul style="list-style-type: none"> - osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilizacji życiowej; - niedopuszczanie do umieszczania dzieci w różnych formach pieczy zastępczej;
2.	zapobieganie powstawaniu nagłych problemów rodzinnych wymagających interwencji oraz rozwiązywania już istniejących sytuacji kryzysowych	<ul style="list-style-type: none"> - zapewnienie specjalistycznego wsparcia psychologicznego, terapeutycznego i prawnego rodzinom zagrożonym kryzysem poprzez pracę pracowników Działu Interwencji Kryzysowej; - zapewnienie schronienia w sytuacji podejrzenia doznawania przemocy; - profilaktyka w postaci poradnictwa socjalnego jako wsparcie udzielane rodzinie naturalnej dziecka przed wystąpieniem sytuacji, której konsekwencją jest odebranie dziecka; 	<ul style="list-style-type: none"> - ilość udzielonych porad osobom i rodzinom pozostającym w kryzysie; - ilość osób korzystających z różnych form terapii i grup wsparcia; - ilość osób, którym udzielono schronienia w Hostelu DIK; 	<ul style="list-style-type: none"> - przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie przez podejmowanie interdyscyplinarnych działań w tym kierunku; - przywrócenie równowagi i prawidłowego funkcjonowania rodzin dotkniętych sytuacjami kryzysowymi;
3.	przeciwdziałanie marginalizacji oraz degradacji	<ul style="list-style-type: none"> - zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej rodzinom w ramach ustawy 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy 	<ul style="list-style-type: none"> zapewnienie rodzinom podstawowych

	społecznej rodzin poprzez zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny	o pomocy społecznej, w tym przyznawanie zasiłków pieniężnych; - objęcie dożywianiem dzieci, uczniów szkół podstawowych i gimnazjów w postaci ciepłego posiłku; - dofinansowanie wydatków związanych z dożywianiem dzieci uczęszczających do placówek wsparcia dziennego; - udzielanie pomocy rzeczowej w formie produktów żywnościowych w ramach programu FEAD;	społecznej - liczba dzieci objętych dożywianiem w szkołach podstawowych i gimnazjach; - liczba dzieci korzystających z dożywiania w placówkach wsparcia dziennego; - liczba rodzin i osób objętych pomocą w ramach programu FEAD;	potrzeb materialno-bytowych;
4.	zapobieganie niedostosowaniu społecznemu dzieci i młodzieży	- monitorowanie rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym przez pracę pracowników socjalnych i asystentów rodziny; - utrzymanie stałej współpracy z kuratorami sądowymi oraz pedagogami szkolnymi; - zagospodarowanie czasu wolnego dzieci z rodzin przeżywających trudności poprzez udział w zajęciach organizowanych przez placówki wsparcia dziennego; - wspieranie i promocja inicjatyw lokalnych w zakresie wsparcia rodziny i dzieci; - wspieranie rozwoju placówek wsparcia dziennego;	- liczba placówek wsparcia dziennego; - liczba dzieci, które uczestniczyły w zajęciach oferowanych przez placówki wsparcia dziennego; - liczba dzieci pozostawionych w środowisku rodzinnym dzięki pracy asystentów rodzin i pracowników socjalnych;	- zapewnienie dzieciom i młodzieży opieki i rozwoju ich zainteresowań w środowiskowych formach opieki;
5.	Zapobieganie uzależnieniom, w tym od alkoholu, od środków odurzających i środków psychoaktywnych	- profilaktyka, edukacja oraz wczesna interwencja w rodzinach zagrożonych uzależnieniom; - intensyfikacja działań podejmowanych w ramach Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz	- liczba osób uczestniczących w proponowanych formach wsparcia; - liczba wykładów i prelekcji zorganizowanych dla uczniów szkół podstawowych, gimnazjalnych,	- neutralizowanie przypadków patogenego oddziaływania środków uzależniających na funkcjonowanie członków rodzin;

		<p>Przeciwdziałania Narkomanii;</p> <p>-tworzenie warunków do rozwoju grup wsparcia dla osób uzależnionych oraz ich rodzin, w tym: grup dla osób współuzależnionych, terapii indywidualnej dla osób nadużywających alkoholu i osób uzależnionych;</p> <p>- profilaktyka w postaci prowadzonych prelekcji, wykładów i szkoleń dla uczniów szkół podstawowych gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych – celem wypracowania prawidłowych postaw i nabycia wiedzy na temat rodzajów uzależnień, ich konsekwencji, oddziaływań profilaktycznych i podejmowania interwencji w tym zakresie;</p>	<p>ponadgimnazjalnych na temat uzależnień i ich konsekwencji;</p>	<p>- podniesienie świadomości i wiedzy dzieci i młodzieży na temat uzależnień oraz ich negatywnego wpływu na funkcjonowanie w rodzinie;</p>
6.	<p>Wielokierunkowa praca z rodzinami biologicznymi dzieci umieszczonymi w pieczy zastępczej</p>	<p>- praca asystenta rodziny i pracowników socjalnych – jako motywacja do działań umożliwiających powrót dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej do ich środowiska rodzinnego poprzez wzbudzenie i podtrzymywanie motywacji rodzin biologicznych do współpracy, gotowości do podjęcia zmiany sytuacji życiowej, żywego uczestnictwa w życiu ich dziecka, gotowości przyjęcia współodpowiedzialności za jego wychowanie i opiekę;</p> <p>-pomoc w przywróceniu równowagi rodzinie;</p> <p>-uświadomienie rodzicom biologicznym oraz ich dzieciom ról społecznych i podjęcie obowiązków przypisanych tym rolom zgodnie z oczekiwaniami społeczeństwa , poprzez</p>	<p>- liczba dzieci , które powróciły do środowiska rodzinnego z pieczy zastępczej;</p> <p>-liczba osób i rodzin korzystających z proponowanych form wsparcia;</p> <p>- liczba szkoleń dla rodziców biologicznych dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej;</p> <p>- liczba rodziców biologicznych dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej objętych wsparciem asystenta rodziny;</p>	<p>- przywrócenie rodzinom biologicznym zdolności do sprawowania właściwej opieki nad dziećmi , a tym samym ich powrót do rodziny naturalnej;</p>

		<p>działanie grup wsparcia;</p> <p>-prowadzenie szkoleń dla rodziców biologicznych dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej;</p> <p>-działania profilaktyczne mające na celu zapobieganie zagrożeniom prawidłowego rozwoju dziecka i funkcjonowania rodziny w środowisku poprzez m.in. wspieranie rodziców w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych poprzez porady prawne, psychologiczne, pedagogiczne, socjalne</p>		
--	--	---	--	--

VI. DIAGNOZA RODZINNEJ I INSTYTUCJONALNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ W GMINIE MIASTO KROSNO

W przypadku niemożności zapewnienia opieki i wychowania przez rodziców biologicznych organizowana jest piecza zastępcza. Ideą pieczy zastępczej jest czasowe zapewnienie opieki i wychowania dzieciom, których rodzice na mocy postanowienia Sądu zostali ograniczeni lub pozbawieni władzy rodzicielskiej.

Jednym z zadań pieczy zastępczej jest przygotowanie dziecka do godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia, pokonywania trudności życiowych zgodnie z zasadami etyki, nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami, w celu łagodzenia skutków doświadczenia straty i separacji oraz zdobywania umiejętności społecznych, a także zaspokajania potrzeb dzieci przede wszystkim emocjonalnych, bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno–rekreacyjnych.

Jak wynika z przeprowadzonej diagnozy najczęstszymi przyczynami powodującymi konieczność odizolowania dzieci od rodziców są: niewydolność wychowawcza, alkoholizm, przemoc, opuszczenie dziecka (w tym porzucenie i wyjazd za granicę), przewlekła choroba, sieroctwo społeczne, a także nasilająca się tendencja do związków nieformalnych, w których dzieci nie zawsze są akceptowane przez partnerów rodziców biologicznych. Tym elementom bardzo często towarzyszy trudne do przezwyciężenia ubóstwo materialne czy niezaradność życiowa.

Jak wynika z danych MOPR w Krośnie najczęściej do rodzin zastępczych trafiają dzieci rodziców o ograniczonej bądź zawieszanej władzy rodzicielskiej. Dzieci z uregulowaną sytuacją prawną (pozbawienie władzy rodzicielskiej rodziców biologicznych) zgłaszane są niezwłocznie do Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej Oddział Ośrodek Adopcyjny w Rzeszowie, który wszczyna procedurę adopcyjną. W okresie obowiązywania dotychczasowego Programu tj. od 2016r. do dnia opracowania niniejszego Programu z terenu Gminy Miasto Krosno do adopcji trafiło 2 dzieci.

Pieczka zastępcza sprawowana jest w formie:

- 1) rodzinnej,
- 2) instytucjonalnej.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wprowadziła następujące formy rodzinnej pieczy zastępczej:

1) rodzina zastępcza:

- a) spokrewniona (małżonkowie lub osoba nie pozostająca w związku małżeńskim, będąca wstępny lub rodzeństwem dziecka),
- b) niezawodowa (małżonkowie lub osoba nie pozostająca w związku małżeńskim, nie będąca wstępny lub rodzeństwem dziecka),
- c) zawodowa (w tym: pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego lub rodziny zawodowej specjalistycznej).

2) rodzinny dom dziecka,

3) rodziny pomocowe – sprawujące opiekę nad dzieckiem w przypadku czasowego nie sprawowania opieki nad dzieckiem przez rodzinę zastępczą.

Pełnienie funkcji rodziny zastępczej oraz prowadzenie rodzinnego domu dziecka może być powierzone osobom, które łącznie:

- 1) dają rękojmię należytego sprawowania pieczy zastępczej,
- 2) posiadają i posiadały pełnię władzy rodzicielskiej,
- 3) wypełniają obowiązek alimentacyjny,
- 4) mają pełną zdolność do czynności prawnych,
- 5) są zdolne do sprawowania właściwej opieki nad dzieckiem , co zostało potwierdzone zaświadczeniem lekarskim o stanie zdrowia oraz opinią o posiadaniu predyspozycji o motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej,
- 6) przebywają na terenie Rzeczypospolitej Polskiej,
- 7) zapewniają odpowiednie warunki bytowe i mieszkaniowe umożliwiające dziecku zaspokajanie jego indywidualnych potrzeb.

Jedną z podstawowych, najbardziej rozwiniętych form rodzinnej opieki zastępczej jest rodzina zastępcza. Głównym jej zadaniem jest zapewnienie właściwych warunków wychowania i rozwoju dziecka pozbawionego szansy wychowania w rodzinie biologicznej. Rodzina zastępcza ze strony Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej na bieżąco wspierania jest pracą koordynatora rodziny.

Na dzień 31.12.2018r. pozbawionych opieki rodziców biologicznych było 69 dzieci z terenu Gminy Miasto Krosno. Opieka zastępcza nad nimi sprawowana była w różnych formach:

- 1) 36 dzieci przebywało w rodzinach zastępczych mieszkających na terenie Krosna, w tym:
  - 24 dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych spokrewnionych z dzieckiem,
  - 6 dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych niezawodowych,
  - 6 dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych zawodowych;
- 2) 14 dzieci przebywało w rodzinach zastępczych mieszkających w innych miastach, w tym:
  - 3 dzieci przebywało w rodzinie zastępczej spokrewnionej z dzieckiem,
  - 6 dzieci przebywało w rodzinach zastępczych niezawodowych,
  - 5 dzieci przebywało w rodzinie zastępczej zawodowej w tym 2 dzieci w rodzinnym domu dziecka;
- 3) 19 dzieci przebywało w placówce opiekuńczo-wychowawczej z tego:
  - 15 dzieci w placówce na terenie Gminy Miasto Krosno
  - 4 dzieci w placówkach opiekuńczo – wychowawczych w innych powiatach.

Poniżej przedstawione tabelarycznie dane ilustrują liczbę dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej na przełomie 3 ostatnich lat tj. w czasie obowiązywania Programu na lata 2016-2018 . Pokazują one, że na terenie Gminy Miasto Krosno podobnie jak w latach ubiegłych zdecydowaną większość stanowiły i stanowią rodziny zastępcze spokrewnione tj. rodziny, w których opiekunami dzieci są dziadkowie bądź rodzeństwo, następnie rodziny zastępcze niezawodowe, które w większości stanowią rodziny spokrewnione z dziećmi w linii bocznej.

Tabela nr 7. Liczba rodzin zastępczych i wychowywanych w nich dzieci narastająco w latach 2016-2018

Lp.	Lata	Rodziny spokrewnione		Rodziny niezawodowe		Rodziny zawodowe	
		Ilość rodzin	Liczba dzieci w rodzinach	Ilość rodzin	Liczba dzieci w rodzinach	Ilość rodzin	Liczba dzieci w rodzinach
1.	2016	30	37	14	17	4	10
2.	2017	30	37	15	18	4	8
3.	2018	22	26	11	12	4	5

Źródło: MOPR Krosno

Dziecko w rodzinie zastępczej może pozostać do osiągnięcia pełnoletności, jednak nie dłużej niż do 25 roku życia - w przypadku podjęcia dalszego kształcenia. W wyniku zmiany sytuacji prawnej dziecka (przywrócenia lub pozbawienie władzy rodzicielskiej) wcześniej może ustać potrzeba sprawowania dalszej pieczy zastępczej. Kandydaci na rodziny zastępcze, podejmując decyzję o utworzeniu rodziny zastępczej muszą posiadać świadomość czasowości opieki nad dzieckiem, brać pod uwagę i akceptować możliwość powrotu dziecka do rodziny biologicznej lub umieszczenia go w rodzinie adopcyjnej. Stanowi to ważny czynnik do realizacji głównego celu programu w postaci umożliwienia powrotu dzieci do ich środowiska naturalnego. Poniższa tabela przedstawia liczbę dzieci, które w ostatnich trzech latach powróciły do rodzin biologicznych bądź trafiły do rodzin adopcyjnych.

Tabela nr 8. Liczba dzieci w Gminie Miasto Krosno w latach 2016 - 2018, które wróciły do rodziców biologicznych bądź trafiły do rodzin adopcyjnych:

L.p.	Rok	Liczba dzieci, które wróciły do rodziców biologicznych	Liczba dzieci, które trafiły do rodzin adopcyjnych
1.	2016r.	1	2
2.	2017r.	6	1
3.	2018r.	4	0

Źródło: MOPR Krosno

1. Charakterystyka rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie miasta

Krosna

W Krośnie obecnie funkcjonują łącznie 37 rodziny zastępcze, w których przebywa 43 dzieci, z tego 22 rodziny to rodziny spokrewnione z dzieckiem (przebywa tam 26 dzieci), tworzone przez wstępnych lub rodzeństwo dziecka, 11 rodzin to rodziny niezawodowe, w których często opiekunów i dzieci nie łączy bliskie pokrewieństwo. W takich rodzinach przebywa 12 dzieci. 5 dzieci przebywa w 4 rodzinach zastępczych zawodowych, funkcjonujących na terenie Gminy Miasta Krosna – zgodnie z założeniami limitu tych rodzin, wynikającego z dotychczas obowiązującego Programu.

Zdecydowanie dominującym typem opieki zastępczej jest rodzina spokrewniona z dzieckiem. Rodziny zastępcze spokrewnione z dzieckiem stanowią 60% ogólnej liczby rodzin zastępczych. Sąd opiekuńczy ustanawiając rodzinę zastępczą dla dziecka w pierwszej kolejności kieruje się związkiem emocjonalnym z najbliższą rodziną. Pierwszeństwo więc do sprawowania opieki zastępczej mają osoby spokrewnione z dzieckiem, które bardzo często jednak wymagają wsparcia i pomocy w należyтым sprawowaniu takiej opieki. Zdarza się, iż są to rodziny, które same wcześniej były niewydolne wychowawczo i nie umiały właściwie wychować swoje dziecko. Koniecznym jest więc objęcie tych rodzin dodatkowym wsparciem i pomocą – w formie pracy koordynatora rodziny.

Małoletnie dzieci trafiające do pieczy zastępczej umieszczane są nie tylko na terenie naszego miasta. Kierując się dobrem dziecka umieszczane są one w rodzinach spokrewnionych , dlatego zgodnie z decyzją sądu przebywają także na terenie innych powiatów. Właściwość finansowa samorządu rodzi jednak zobowiązanie do pokrywania świadczeń z tym związanych. Ilość zawartych porozumień dotyczących pobytu dziecka w rodzinie zastępczej i w placówce opiekuńczo – wychowawczej przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 9. Porozumienia dotyczące nowo kierowanych dzieci w pieczy zastępczej w latach 2016-2018

L.p.	Lata	Porozumienia dotyczące dziecka w rodzinie zastępczej		Porozumienia dotyczące dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej	
		Ilość dzieci pochodzących z Krosna umieszczanych poza Krosnem	Ilość dzieci umieszczonych w Krośnie pochodzących z innych powiatów	Ilość dzieci pochodzących z Krosna umieszczanych poza Krosnem	Ilość dzieci umieszczonych w Krośnie pochodzących z innych powiatów
1.	2016	0	6	0	0
2.	2017	0	1	1	0
3.	2018	7	1	5	3

Źródło: MOPR Krosno

Z danych MOPR Krosno wynika, że w rodzinach spokrewnionych opiekunowie zastępczy oscylują pomiędzy 41-70 roku życia. W większości funkcję opiekuna zastępczego tworzą dziadkowie. Średnia wieku opiekunów w rodzinach zastępczych niezawodowych mieści się w przedziałach wiekowych już od 31 roku życia, zaś w rodzinach zastępczych zawodowych jest to wiek dojrzały od 41 roku życia.

Tabela nr 10. Stopień pokrewieństwa pomiędzy dzieckiem a rodziną zastępczą na dzień 31.12.2018r.

Lp	Rodzice zastępczy	Liczba rodzin	Ilość dzieci
1	Dziadkowie	22	26
2	Rodzeństwo	0	0
3	Krewni w linii bocznej	3	3
4	Dalsi krewi	1	1
5	Osoby niespokrewnione	11	13
6.	Razem	37	43

Źródło: MOPR w Krośnie

Z prowadzonej diagnozy wynika, że istnieje sukcesywna potrzeba tworzenia niezawodowych lub zawodowych rodzin zastępczych zapewniających dzieciom szerokie możliwości rozwoju, a dzieciom niepełnosprawnym ich niezbędną rehabilitację tak w sferze emocjonalnej jak i społecznej - w warunkach rodzinnych.

Jak wynika z prowadzonej dokumentacji rośnie niestety ilość dzieci, które wymagają stałej opieki lekarskiej oraz posiadających orzeczenia o niepełnosprawności.

Tabela nr 11. Liczba dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2016-2018 (w tym dzieci zaliczone do osób niepełnosprawnych)

Rok	Liczba dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej					
	Rodziny zastępcze spokrewnione	W tym dzieci niepełnosprawne.	Rodziny zastępcze niezawodowe	W tym dzieci niepełnosprawne	Rodziny zastępcze zawodowe	W tym dzieci niepełnosprawne
2016	30	3	14	3	4	2
2017	30	4	15	2	4	2
2018	22	3	11	2	4	2

Źródło: MOPR Krosno

Na terenie naszego miasta funkcjonuje zawodowa rodzina zastępcza, w której okresowo przebywają dzieci w wieku do lat trzech, oczekujące na uregulowanie sytuacji prawnej pozwalającej na zgłoszenie dziecka do przysposobienia. Należy zwrócić uwagę na fakt, że na terenie Miasta Krosna funkcjonuje Wojewódzki Szpital Podkarpacki im. Jana Pawła II w Krośnie, w którym przychodzą na świat dzieci. Na Oddziale zdarzają się sytuacje pozostawiania przez matki biologiczne ich dzieci do adopcji. Noworodki ze szpitala trafiają do funkcjonującej na naszym terenie rodziny zastępczej zawodowej specjalizującej się w przygotowywaniu dzieci do późniejszego przysposobienia. Na dzień 31.12.2018r. na terenie Gminy Miasto Krosno funkcjonowała także 1 rodzina zawodowa specjalistyczna rodzina zastępcza. W rodzinie tej przebywa obecnie 2 dzieci, z czego jedno jest dzieckiem umieszczonym w ramach porozumienia z powiatem brzozowskim. Powiat ten partycypuje w kosztach utrzymania dziecka, a także w kosztach wynagrodzenia tejże rodziny. Gmina Miasto Krosno zaś od 12 lat partycypuje w kosztach wynagrodzenia specjalistycznej zawodowej rodziny zastępczej dla niepełnosprawnego dziecka z naszego powiatu, a umieszczonego w powiecie legionowskim. Od 2018r. dwoje dzieci z naszego powiatu przebywa w Rodzinnym Domu Dziecka na terenie Miasta Kielce, z uwagi na porzucenie ich przez matkę na tamtejszym terenie. Mimo środków jakie przeznaczane są na realizację zadań związanych z pieczą zastępczą, korzyści jakie przynosi umieszczanie dzieci w rodzinach zastępczych, biorąc pod uwagę ich dobro, kształtowanie prawidłowych postaw społecznych jak i w odniesieniu do

kosztów jakie ponoszone są w tym zakresie przez Gminę Miasto Krosno – są pozytywnie wymierne i należy nadal podążać w tym kierunku. Wskazać bowiem należy, iż średni koszt utrzymania jednego dziecka w pieczy rodzinnej obecnie oscyluje w granicach 1.052 zł, koszt utrzymanie dziecka w placówce – to obecnie koszt rzędu 3.336,36 zł.

Tabela nr 12. Miesięczne koszty ponoszone przez Gminę Miasto Krosno na utrzymanie dziecka pieczy zastępczej w 2018r.

	Koszt utrzymania jednego dziecka	Wynagrodzenie dla rodziny zastępczej
Rodzina zastępcza spokrewniona	694,00 zł	-
Rodzina zastępcza niezawodowa	1 052,00 zł	-
Rodzina zastępcza zawodowa	1 052,00 zł	2 000,00 zł plus pochodne
Instytucjonalna piecza zastępcza	3 228,64 zł	-

Źródło: MOPR w Krośnie

Jak wynika z powyższych danych koszt utrzymania dziecka w instytucjonalnej pieczy zastępczej jest porównywalny z kosztem utrzymania zawodowej rodziny zastępczej oraz przebywającego w niej dziecka - koszt ten jest znacznie wyższy od kosztów ponoszonych na rodziny zastępcze spokrewnione czy niezawodowe.

W przypadku umieszczenia dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej na każde umieszczone dziecko przysługują świadczenia stałe :

- świadczenie pieniężne, wypłacane w okresach miesięcznych na utrzymanie dziecka, uzależnione od rodzaju rodziny zastępczej,
- świadczenia dodatkowe uzależnione od sytuacji zdrowotnej czy niedostosowania społecznego dziecka (obecnie dodatek wysokości 211 zł na każde dziecko).

Nadto rodziny zastępcze mogą korzystać z dodatków fakultatywnych

w postaci :

- jednorazowego świadczenia na pokrycie niezbędnych kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka,
- dofinansowania do wypoczynku poza miejscem zamieszkania dziecka ,
- świadczenia na pokrycie kosztów związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń - okresowo lub jednorazowo;

Ponadto rodzina zastępcza zawodowa i niezawodowa może otrzymywać środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnym w wysokości odpowiadającej kosztom ponoszonym przez rodzinę zastępczą niezawodową lub zawodową na:

- czynsz, wynajem, energię elektryczną oraz ciepłą, wodę, gaz, odbiór nieczystości stałych i płynnych, antenę zbiorczą, abonament radiowy i telewizyjny, usługi telefoniczne itp.
- remonty - powyższe świadczenie przyznawane jest jedynie w przypadku, gdy w rodzinie przebywa powyżej trojga dzieci.

W sytuacji, gdy rodzina zastępcza zawodowa pełniąc funkcję pogotowia rodzinnego, w której przebywa przez okres dłuższy niż 10 dni w miesiącu kalendarzowym więcej niż troje dzieci lub co najmniej jedno dziecko niedostosowane społecznie lub niepełnosprawne – otrzymuje ona dodatek w wysokości 20% wysokości otrzymywanego wynagrodzenia (tj. kwotę 520,00zł).

Zawodowa rodzina zastępcza, poza świadczeniem pieniężnym na utrzymanie dziecka otrzymuje także dodatkowo stałe miesięczne wynagrodzenie, a w okresie przebywania dziecka w specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym, domu pomocy społecznej, młodzieżowym ośrodku wychowawczym, specjalnym ośrodku wychowawczym czy młodzieżowym ośrodku socjoterapii - otrzymuje 80% wynagrodzenia za okres pozostawania w gotowości do czasu powrotu dziecka z jednostki. Rodziny te mają prawo do 30 dni wypoczynku w okresie 12 miesięcy, otrzymując w tym czasie pełne wynagrodzenie. Podczas ich nieobecności dziećmi może zajmować się rodzina pomocowa, która w tym czasie otrzymuje miesięcznie 400,00 zł tytułem wynagrodzenia (20% od kwoty 2 000,00 zł - wynagrodzenia rodziny zastępczej zawodowej lub 520,00 zł 20% od kwoty 2 600,00 zł - wynagrodzenia dla rodziny zastępczej zawodowej w formie pogotowia rodzinnego).

2. Instytucjonalna piecza zastępcza

Na terenie Gminy Miasto Krosno funkcjonuje jedna niepubliczna placówka opiekuńczo – wychowawcza: Dom Dziecka im. Ks. Zygmunta Gorazdowskiego w Krośnie, z siedzibą przy ul. Grodzkiej 2. Placówka prowadzona jest przez Zgromadzenie Sióstr św. Józefa – Prowincja Tarnowska i posiada 30 miejsc statutowych. W roku 2010 Dom Dziecka osiągnął standardy europejskie. Decyzją Wojewody Podkarpackiego ta całodobowa placówka opiekuńczo – wychowawcza typu socjalizacyjnego świadczy pomoc dzieciom w niej umieszczonym na poziomie obowiązującego standardu na czas nieokreślony.

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Krośnie jako Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej, działając z upoważnienia Prezydenta Miasta Krosna, realizuje postanowienia Sądu zarządzające umieszczanie małoletnich dzieci w całodobowych placówkach opiekuńczo-wychowawczych. W tym zakresie współpracuje z Dyrektorem Domu Dziecka w Krośnie, wydaje odpowiednie skierowanie oraz kompletuje niezbędną dokumentację dotyczącą przyjęcia dziecka. W przypadku braku miejsc w lokalnej placówce Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Krośnie poszukuje miejsca dla dziecka na terenie innych powiatów. Ponadto bada indywidualną sytuację socjalno-bytową rodziców biologicznych dzieci umieszczanych w placówkach i ustala odpłatność za pobyt dziecka w danej placówce.

Na dzień 31.12.2018r. w placówce opiekuńczo – wychowawczej na terenie Krosna przebywa 26 wychowanków, w tym 15-ro małoletnich pochodzących z Gminy Krosno oraz 11-ro wychowanków z innych powiatów. Mimo zapisów ustawy, iż w placówce opiekuńczo- wychowawczej umieszcza się dzieci dopiero powyżej 10 roku życia - w krośnieńskim Domu Dziecka przebywa dwóch młodszych wychowanków. Ich umieszczenie spowodowane było umieszczeniem w tej placówce ich rodzeństwa i stanowi wyjątek od generalnej zasady powierzania opieki nad najmłodszymi – rodzinnej pieczy zastępczej.

Krośnieński Dom Dziecka pomimo, że posiada 30 miejsc statutowych, a przebywa w nim jedynie 26 wychowanków na chwilę obecną nie przyjmuje kolejnych dzieci, z uwagi prowadzoną deinstytucjonalizację pieczy zastępczej, która przewiduje ograniczenie liczby dzieci przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej na rzecz pieczy rodzinnej. (art. 95 w/w ustawy).

Dzieciom przebywającym w placówce zapewniana jest całodobowa opieka. Prowadzone są zajęcia socjalizacyjne, korekcyjne, kompensacyjne, logopedyczne, resocjalizacyjne, terapeutyczne zmierzające do wyrównania braków wychowania w środowisku rodzinnym i przygotowywania ich do życia społecznego. Dom Dziecka zaspokaja niezbędne potrzeby dziecka na poziomie obowiązującego standardu. Krośnieńska placówka na bieżąco umożliwia bezpośredni kontakt dzieci z rodzinami biologicznymi (zarówno na terenie placówki jak też z możliwością urlopowania w domach rodzinnych) lub telefoniczny. Personel stara się angażować rodziny biologiczne do udziału w organizowanych uroczystościach. Działania te służą utrzymaniu więzi, ale także budowaniu prawidłowych relacji rodzicielskich zmierzających do ewentualnego powrotu dzieci do środowisk rodzinnych.

3. Usamodzielnienia wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Ważnym zadaniem systemu pieczy zastępczej jest wsparcie w realizacji procesu usamodzielniania wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy.

Pomoc pełnoletnim wychowankom w procesie usamodzielniania ukierunkowany jest na:

- wsparcie w uzyskaniu wykształcenia lub kwalifikacji zawodowych;
- pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych;
- realizację świadczeń pieniężnych na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie oraz zagospodarowanie;
- motywowanie do aktywnego poszukiwania pracy i pomoc w zakresie poruszania się na rynku pracy.

Pomoc na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie i zagospodarowanie dla osoby usamodzielnianej jest przyznawana na wniosek. Warunkiem przyznania pomocy jest:

- wskazanie przez wychowanka (co najmniej rok przed osiągnięciem przez niego pełnoletności) osoby, która podejmie się pełnienia funkcji opiekuna usamodzielnienia;
- przedstawienie pisemnej zgody tej osoby;

- złożenie indywidualnego programu usamodzielnienia sporządzonego wspólnie z opiekunem, na miesiąc przed uzyskaniem pełnoletności.

Tabela nr 13. Liczba usamodzielnianych wychowanków w latach 2016-2018.

L.p.	Pieczą zastępczą- pomoc osobom usamodzielnianym	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018
1.	Usamodzielniani wychowankowie z placówek opiekuńczo – wychowawczych oraz MOW	16	10	10
2.	Usamodzielniani wychowankowie z rodzin zastępczych	15	21	9

Źródło: MOPR Krosno

Pomoc pieniężna udzielona dla osób usamodzielnianych z rodzin zastępczych oraz z placówek opiekuńczo-wychowawczych w latach 2016-2018 obrazuje poniższa tabela.

Tabela nr 14. Osoby usamodzielniane w latach 2016-2018 – rodzaj i wysokość przyznanej pomocy

Usamodzielniani wychowankowie rodzin zastępczych i placówki opiek. - wychowawczej	Rok	Rodzaj przyznanej pomocy Liczba osób/ wartość			Wysokość przyznanej pomocy
		Kontynuowanie nauki: 494,10 zł miesięcznie /os.	Usamodzielnianie: kwota w zł/os.	Zagospodarowanie: kwota w zł/os Pomoc mieszkaniowa	
Osoby usamodzielniane z rodzin zastępczych	2016r	59 496 zł	19 782 zł	1 500 zł	80 778 zł
	2017r	50 488 zł	8 241 zł	7 941 zł	66 670 zł
	2018r	40 941 zł	10 239 zł	3 000 zł	54 180 zł
Osoby usamodzielniane z placówki opiekuńczo - wychowawczej	2016r	15 716 zł	13 200 zł	13 107 zł	42 023 zł
	2017r	19 066 zł	-	1 500 zł	20 566 zł
	2018r	19 494 zł	-	4 000 zł	23 494 zł
Razem wypłacona kwota		205 200	51 462	31 048	287 710

Źródło: MOPR w Krośnie

Pomoc dla opuszczających pieczę zastępczą związana jest z faktem rozpoczęcia przez nich dorosłego życia i służy integracji ze środowiskiem. Osoby te najczęściej nie mogą liczyć na żadną pomoc ze strony swojej rodziny naturalnej, rolę pomocową dla dziecka pełni więc opiekun usamodzielnienia. Opiekun wspólnie z osobą usamodzielnianą opracowuje program usamodzielnienia, który powinien uwzględniać wszystkie kierunki aktywności życiowej i stanowi kontrakt w sprawie

udzielanej pomocy pieniężnej i życiowej. Znacząca część działań podejmowanych przez pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy w Krośnie skierowana jest na motywowanie usamodzielnionych wychowanków pieczy zastępczej do jak najdłuższego kontynuowania nauki (szkoły ponadgimnazjalne, policealne, studia) oraz zdobywania dodatkowych kwalifikacji i kursów zawodowych, aby mogli odpowiednio przygotować się (m.in. zawodowo) do samodzielnego życia. Pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Krośnie wspierają młodzież opuszczającą rodziny zastępcze i placówki opiekuńczo-wychowawcze w podejmowaniu właściwych decyzji życiowych, monitorują postępy w nauce i zachęcają do podnoszenia kwalifikacji.

4. Mieszkanie chronione

Wychowankowie opuszczający pieczę zastępczą, których sytuacja osobista i rodzinna uniemożliwia powrót do domu rodzinnego, realizując indywidualny program usamodzielniania mogą otrzymać wsparcie w formie skierowania do mieszkania chronionego. Na terenie Gminy Miasto Krosno funkcjonuje 1 mieszkanie chronione, które przeznaczone jest dla 3 wychowanków, opuszczających pieczę zastępczą, którzy ze względu na trudną sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność lub chorobę potrzebują wsparcia w funkcjonowaniu w codziennym życiu. Pobyt w mieszkaniu chronionym najczęściej obejmuje okres 1 roku kalendarzowego, jednak może być przedłużony i dostosowany do indywidualnych potrzeb wychowanka. W trakcie pobytu w mieszkaniu chronionym wychowankowie mogą skorzystać ze wsparcia w formie poradnictwa specjalistycznego .

Na dzień 31.12.2018r. w mieszkaniu chronionym zamieszkiwały 2 pełnoletnie, usamodzielniane wychowanki pieczy zastępczej. Opiekunem w/w mieszkania jest koordynator rodzinnej pieczy zastępczej, który wspiera mieszkanki w sytuacjach problemowych oraz monitoruje ich pobyt w mieszkaniu.

VII. CELE PROGRAMU ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ

Głównym celem realizacji „Programu wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej w Krośnie na lata 2019-2021” jest zapewnienie dzieciom i młodzieży optymalnych warunków w rozwoju w rodzinnych i instytucjonalnych formach pieczy zastępczej.

Ponadto Program uwzględnia różne formy pomocy usamodzielnianym wychowankom pieczy zastępczej. Działania obejmują realizację indywidualnych programów usamodzielnienia oraz pracę edukacyjno-wychowawczą wspierającą ich życiowe usamodzielnienie się i integrację ze środowiskiem.

Cel główny

Zapewnienie dzieciom z Gminy Miasta Krosna optymalnych warunków rozwoju w instytucjonalnych i rodzinnych formach pieczy zastępczej.

Lp	Cel szczegółowy	Zadania	Wskaźniki	Zakładane rezultaty
1.	propagowanie rodzicielstwa zastępczego jako najlepszej formy opieki nad dzieckiem pozbawionym częściowo lub całkowicie opieki rodziców biologicznych	<p>-promowanie idei rodzicielstwa zastępczego poprzez: współpracę z instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz rodzicielstwa zastępczego;</p> <p>-organizacja Dnia Rodzicielstwa Zastępczego</p> <p>-pozyskiwanie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej;</p> <p>-szkolenie kandydatów na rodziny zastępcze;</p> <p>-organizowanie wsparcia rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności poprzez tworzenie warunków do powstawania grup wsparcia oraz</p>	<p>- liczba działań promocyjnych, publikacji, akcji promocyjnych;</p> <p>- liczba szkoleń dla kandydatów na rodziny zastępcze;</p> <p>-liczba rodzin zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej;</p> <p>-liczba rodzin, które ukończyły szkolenie i uzyskały zaświadczenie kwalifikacyjne;</p> <p>-liczba rodziców zastępczych uczestniczących w grupach wsparcia;</p>	<p>-zwiększenie poziomu wiedzy i świadomości społeczności lokalnej na temat rodzinnych form pieczy zastępczej poprzez działania promujące ideę rodzicielska zastępczego;</p> <p>-pozyskiwanie wykwalifikowanych rodzin zastępczych;</p> <p>-nabycie przez kandydatów wiedzy dotyczącej prawidłowego wypełniania funkcji rodziny zastępczej.;</p>

		<p>prowadzenie specjalistycznego poradnictwa</p>		
2.	<p>Zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych</p>	<p>-umieszczenie małoletnich dzieci w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej;</p> <p>-wydawanie dla rodziców biologicznych decyzji o odpłatności za pobyt dzieci w pieczy;</p> <p>- utrzymywanie stałej współpracy z Sądem Rodzinnym, kuratorami sądowymi;</p> <p>-prowadzenie rejestru rodzin zastępczych;</p>	<p>- liczba wniosków kierowanych do Sądu Rodzinnego o wydanie zarządzeń opiekuńczo-wychowawczych w przedmiocie władzy rodzicielskiej dot. zapewnienia dzieciom pieczy zastępczej zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;</p> <p>- liczba rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie Gminy Miasto Krosno, w tym spokrewnionych, niezawodowych, zawodowych;</p> <p>-odsetek dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej wśród wszystkich dzieci objętych pieczą zastępczą;</p> <p>- liczba dzieci opuszczających pieczę zastępczą i z jakiego powodu;</p> <p>- liczba wydanych decyzji dotyczących odpłatności rodziców biologicznych za pobyt dziecka w pieczy zastępczej;</p>	<p>zapewnienie dzieciom pozbawionym opieki i wychowania rodziców biologicznych pieczy zastępczej</p>
3.	<p>Wsparcie istniejących rodzin zastępczych w Gminie Miasto Krosno</p>	<p>- wspieranie rodziców zastępczych poprzez zatrudnianie koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej;</p> <p>-szkolenia istniejących rodzin zastępczych spokrewnionych, niezawodowych, zawodowych</p>	<p>-liczba rodzin objętych opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej;</p> <p>-liczba i problematyka prowadzonych szkoleń dla rodziców zastępczych;</p>	<p>-wsparcie rodzin zastępczych w wypełnieniu ich funkcji;</p> <p>-podniesienie kompetencji osób sprawujących funkcje rodziny zastępczej i przeciwdziałanie ich wypaleniu zawodowemu;</p>

		<p>- wspieranie rodzin zastępczych po przez zatrudnianie osoby do pomocy przy opiece nad dziećmi i przy pracach gospodarskich na wniosek rodzin zawodowych i niezawodowych;</p> <p>-poradnictwo specjalistyczne: prawne, psychologiczne, socjalne;</p> <p>-wypłacanie świadczeń rodzinom zastępczym;</p> <p>-zainicjowanie prowadzenia grupy wsparcia dla rodzin zastępczych;</p>	<p>-liczba rodzin zastępczych uczestniczących w szkoleniach;</p> <p>-liczba rodziców zastępczych uczestniczących w grupach wsparcia;</p> <p>- liczba rodzin, którym udzielono wsparcia poprzez osobę do pomocy;</p> <p>- kwota wypłaconych świadczeń obligatoryjnych;</p> <p>- kwota wypłaconych świadczeń fakultatywnych;</p>	
4.	Pomoc w usamodzielnianiu wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych	<p>-systematyczne przygotowywanie wychowanków rodzin zastępczych oraz placówek opiekuńczo-wychowawczych do usamodzielnienia;</p> <p>- wspieranie osób usamodzielnianych w aktywnym uczestniczeniu w życiu społecznym, kontynuowaniu nauki i uzyskiwaniu kwalifikacji zawodowych;</p> <p>-umożliwienie mieszkania w mieszkaniu chronionym pełnoletnim wychowankom pieczy zastępczej;</p> <p>-organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym pieczę zastępczą poprzez specjalistyczne poradnictwo psychologiczne, pedagogiczne;</p> <p>-wypłata świadczeń pieniężnych na</p>	<p>-liczba usamodzielniających się wychowanków z rodzin zastępczych, placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz Młodzieżowych Ośrodków Wychowawczych;</p> <p>-liczba osób usamodzielnianych, które skorzystały z poradnictwa specjalistycznego;</p> <p>-liczba osób które skorzystały z mieszkania chronionego;</p> <p>- liczba osób usamodzielniających korzystających z pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki;</p> <p>-liczba osób korzystających i liczba wypłaconych świadczeń na usamodzielnienie oraz zagospodarowanie;</p>	<p>-usamodzielnienie i przygotowanie do samodzielnego życia pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej;</p> <p>-podnoszenie przez osoby usamodzielniane wykształcenia i umożliwienie zdobywania nowych kwalifikacji zawodowych, które zwiększają ich szansę na rynku pracy;</p>

		kontynuowanie nauki, usamodzielnienie, zagospodarowanie;		
5.	Podniesienie jakości świadczonych usług w zakresie pieczy zastępczej	<p>-doskonalenie zawodowe kadry z zakresu pieczy zastępczej;</p> <p>-udział pracowników organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w szkoleniach i konferencjach w zakresie pomocy dziecku i rodziny;</p> <p>-systematyczna współpraca z placówkami edukacyjnymi, sądami oraz ośrodkami zdrowia;</p> <p>-współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz dziecka i rodziny</p>	<p>-liczba osób uczestniczących z szkoleniach i konferencjach w zakresie pomocy dziecku i rodziny;</p> <p>- tematyka szkoleń;</p> <p>- liczba spotkań między instytucjonalnych;</p>	<p>-realizacja zadań w zakresie pieczy zastępczej prowadzona przez profesjonalną i odpowiednio przygotowaną kadre;</p> <p>-wielopłaszczyznowa współpraca między instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny</p>
6.	Ustalenie limitu rodzin zastępczych zawodowych	<p>2019r.- 2021 kontynuowanie umów o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej z 4 rodzinami</p> <p>- zgodnie ze składanymi wnioskami</p> <p>W przypadku wpływu nowych wniosków limit rodzin zastępczych zawodowych może ulec modyfikacji. Limit rodzin zastępczych zawodowych określony został na podstawie rozeznaczonych potrzeb i praktyki w zakresie umieszczania dzieci w pieczy zastępczej, a także zainteresowania istniejących rodzin zastępczych niezawodowych pełnieniem funkcji rodziny zastępczej zawodowej.</p>	<p>- liczba rodzin z którymi zawarto umowy o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej;</p>	<p>- zapewnienie dzieciom pozbawionym opieki i wychowania rodziców biologicznych kompleksowej opieki przez rodziny zastępcze zawodowe;</p> <p>- zapewnienie dzieciom wymagającym wzmożonej opieki z uwagi na ich niepełnosprawność – opieki sprawowanej przez specjalistyczną rodzinę zastępczą;</p> <p>- zapewnienie opieki dzieciom pozostawionym do adopcji i przygotowanie ich do tego procesu przez wykwalifikowaną rodzinę zastępczą;</p>

VIII. Źródła finansowania programu:

1. Administracja rządowa.
2. Samorząd województwa.
3. Samorząd gminy.
5. Organizacje pozarządowe.
6. Środki zewnętrzne, w tym fundusze strukturalne.
7. Programy rządowe, w których bierze udział Gmina Miasto Krosno.
8. Inne podmioty/partnerzy działań.

Źródła finansowania zadań określone są w uchwale budżetowej: dział 851, 852. Wysokość środków na realizację Programu będzie uchwalana rokrocznie przez Radę Miasta Krosna.

IX. Adresaci programu

- 1) Adresaci programu w zakresie wspierania rodziny:
  - a) rodziny bezradne, niewydolne w sprawach opiekuńczo-wychowawczych,
  - b) rodziny, w których istnieje problem uzależnienia,
  - c) rodziny ubogie i zagrożone ubóstwem,
  - d) rodziny, w których występuje problem przemocy.
- 2) Adresaci programu w zakresie rozwoju pieczy zastępczej:
  - a) rodziny zastępcze,
  - b) wychowankowie rodzin zastępczych,
  - c) usamodzielniani wychowankowie rodzin zastępczych, placówek opiekuńczo-wychowawczych i innych placówek.

X. Realizatorzy programu:

- 1) Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Krośnie,
- 2) Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- 3) Wydział Polityki Społecznej i Zdrowia Urzędu Miasta w Krośnie,
- 4) Jednostki organizacyjne Gminy Miasto Krosna.

XI. Partnerzy:

- 1) Policja,
- 2) Sądy,
- 3) Placówki oświatowe,
- 4) Służba zdrowia,
- 5) Organizacje pozarządowe,

XII. Sposób monitorowania programu i jego ewaluacja:

Monitorowanie „Programu Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej w Krośnie na lata 2019–2021” odbywać się będzie na podstawie sporządzanej sprawozdawczości z wykonania zadań oraz analizy zbieranych informacji nt. realizacji kierunków działań ujętych w Programie. Informacje te przedkładane będą Prezydentowi Miasta Krosna i Radzie Miasta Krosna w corocznym sprawozdaniu z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Krośnie.

Ewaluacja Programu będzie przebiegała poprzez zbieranie, analizę oraz interpretację danych i określi m.in.: poziom skuteczności i użyteczności przyjętego programu w systemie wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej, stopień realizacji założonych celów na poszczególnych etapach programu, stopień zaangażowania i nakładów zainwestowanych przez poszczególnych realizatorów zadań. Program ma charakter otwarty i będzie podlegał ewaluacji w zależności od pojawiających się potrzeb.

XIII. ZAKOŃCZENIE

Program wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej w Gminie Miasto Krosno na lata 2019-2021 zawiera najważniejsze cele i kierunki działań, podejmowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krośnie. Najważniejszą ideą jest przekonanie, iż to rodzina w pełni gwarantuje właściwy rozwój człowieka. Dlatego też, szczególnie ważne staje się wspieranie znajdujących się w kryzysie, borykających się z nałogami, niewydolnych rodzin naturalnych. W sytuacjach szczególnie trudnych, należy jednak zapewnić dziecku jak najlepsze środowisko w pieczy zastępczej. Ważne jest zatem dążenie do jej rozwoju, poprzez pozyskiwanie rodzin zastępczych. Zauważa się także potrzebę rozważenia

utworzenia na terenie Gminy Miasto Krosno Rodzinnego Domu Dziecka jako alternatywę dla placówki opiekuńczo-wychowawczej, który daje możliwość umieszczania dzieci w młodszym wieku, nierozdzielania rodzeństwa oraz większą możliwość umieszczenia dziecka w przypadkach nagłych. Istotne jest bowiem, aby system instytucjonalny przekształcać stopniowo w rodzinną pieczę zastępczą, gdzie właściwe warunki i rodzinna atmosfera gwarantowałyby przebywającym w niej dzieciom zaspokojenie potrzeb emocjonalnych, społecznych i poznawczych. Niniejszy Program opracowany został w celu realizacji opisanych wyżej zdań. Program Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej w Gminie Miasto Krosno na lata 2019 - 2021 jest dokumentem otwartym i może podlegać okresowej weryfikacji i modyfikacji.

XIV. Spis tabel:

Tabela nr 1. Liczba rodzin korzystających ze wsparcia MOPR w Krośnie w latach 2016-2018

Tabela nr 2. Typy rodzin objętych pomocą finansową w latach 2016-2018– zadania gminy, łącznie z pracą socjalną

Tabela nr 3. Liczba interwencji kryzysowych w latach 2016-2018

Tabela nr 4. Dane statystyczne dotyczące procedury „Niebieskie Karty” w latach 2016-2018

Tabela nr 5. Liczba dzieci objętych pieczą zastępczą w latach 2016-2018r.

Tabela nr 6. Dane dotyczące współpracy asystenta z rodzinami w latach 2016-2018

Tabela nr 7. Liczba rodzin zastępczych i wychowywanych w nich dzieci narastająco w latach 2016-2018

Tabela nr 8. Liczba dzieci w Gminie Miasto Krosno w latach 2016 - 2018, które wróciły do rodziców biologicznych bądź trafiły do rodzin adopcyjnych:

Tabela nr 9. Porozumienia dotyczące nowo kierowanych dzieci w pieczy zastępczej w latach 2016-2018

Tabela nr 10. Stopień pokrewieństwa pomiędzy dzieckiem a rodziną zastępczą na dzień 31.12.2018r.

Tabela nr 11. Liczba dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2016-2018 (w tym dzieci zaliczone do osób niepełnosprawnych)

Tabela nr 12. Miesięczne koszty ponoszone przez Gminę Miasto Krosno na utrzymanie dziecka pieczy zastępczej w 2018r.

Tabela nr 13. Liczba usamodzielnianych wychowanków w latach 2016-2018.

Tabela nr 14. Osoby usamodzielniane w latach 2016-2018 – rodzaj i wysokość przyznanej pomocy

Uzasadnienie

do uchwały w sprawie przyjęcia Programu Wspierania Rodziny i Pieczy Zastępczej w Gminie Miasto Krosno na lata 2019 – 2021.

Zgodnie z art. 176 pkt 1 i art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2018r. poz. 998 ze zm.) do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny, natomiast do zadań własnych powiatu należy opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej. Gmina Miasto Krosno jako miasto na prawach powiatu jest zobligowane do wykonania obu zapisów ustawy.

Głównym celem opracowanego na lata 2019-2021 Programu wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej jest zapewnienie dzieciom i rodzinom warunków rozwoju oraz pomocy w sytuacjach trudnych poprzez utworzenie systemu wspierania rodziny oraz rozwój i dostosowanie do funkcjonujących standardów - systemu pieczy zastępczej. Przyjmuje się, że realizacja działań w ramach poszczególnych celów z zakresu wspierania rodziny wzmocni potencjał rodziny przez wspieranie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodzin. Zadanie wykonywane jest przez zatrudnianie asystentów rodzin, zapewnienie wsparcia dla dzieci poprzez korzystanie z pomocy placówek wsparcia dziennego, a także zapewnienie rodzinie ze zdiagnozowanymi problemami odpowiednie do jej potrzeb usługi, poradnictwo i wsparcie. Realizacja działań w obszarze pieczy zastępczej ma na celu zapewnienie dzieciom tego wymagającym opieki i pomocy w ramach organizowanej na terenie Gminy Miasto Krosno pieczy zastępczej. Ma także wpłynąć pozytywnie na rozwój rodzinnej pieczy zastępczej na terenie naszej Gminy, przez pozyskanie kandydatów do pełnienia tej funkcji, spełniających standardy opieki i wychowania oraz zapewnić wsparcie w procesie usamodzielniania się wychowanków pieczy.

Przyjęte założenia Programu mają wzmocnić także jakość pracy osób pracujących w pieczy zastępczej z dziećmi, poprzez zapewnienie im specjalistycznych szkoleń, podnoszących sukcesywnie ich kwalifikacje. Przyjęte założenia Programu mają na uwadze przede wszystkim dobro rodziny jako naturalnego środowiska rozwoju wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci, które potrzebują ochrony i pomocy ze strony dorosłych. Przyjmowany Program na lata 2019-2021 jest kontynuacją skutecznie realizowanych programów wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej w Gminie Miasto Krosno od roku 2013. Z prowadzonej ewaluacji wynika potrzeba ochrony praw dziecka, w tym prawa do opieki i wychowania w rodzinie, a w razie konieczności do opieki i wychowania w rodzinnych formach pieczy zastępczej, prawa do powrotu do rodziny, do stabilnego środowiska wychowawczego i pomocy w przygotowaniu do samodzielnego życia.

Realizacja celów Programu powinna w kilkuletniej perspektywie doprowadzić do stworzenia i kontynuowania sprawnie funkcjonującego systemu wsparcia rodziny i dziecka oraz systemu pieczy zastępczej zgodnego z ustawowymi standardami opieki i wychowania.